

1951 DEC - 6.

LOBOGÓ

Nagy Idők Tanúja

Harminc év harcai

nyőket vittek a lövészárokba, nehogy megázzanak az ő katonáik: férjük, fiúk, hozzátartozóik... Az ellenség jobban fel volt szerelve, mint mi. És a bányászok mégis visszazorították őket. Hát lehetett ellenállni ennek a „hadseregnek”?...

Emberrablás!

Már tombolt a fehérterror Magyarországon. Akasztófaerdők nőttek ki a földből, tisztikülönítmények járták a falvakat, városokat: embervadászok. És külföldön is a fehérterror-különítmények emigrációba befurakodott tisztjei sok kísérletet tettek a kommunisták elrablására. 1920-at írtak.

— Engem is többször megkörnyékeztek. Volt amikor az éberség, máskor meg csak a szerencsés véletlen mentett meg attól, hogy én is az áldozatok listájára kerüljek. Bécsben éltem ekkoriban. Egyszer munkát ajánlottak nekem egy garázsban. Valami közbejött, nem tudtam elmenni. Szerencse volt, mert ebből a garászból több kommunista társamat elraboltak.

— Más alkalommal meghívtak vacsorára s egy kis autós sétára. Már-már beleegyeztem (nagy volt a nyomor és az éhség Bécsben, s egy vacsora sokat jelentett). De gyanút fogtam, s mégse mentem el. Így menekültem meg. Mert azok, akiket sikerült megkörnyékezni vagy léprecsalni, a Duna

vált a talaj. Prónay kócsagtollas pribékjei nem okoztak volna annyi veszélyt, mint az, hogy a Horthy-kormány nemzetközi körözőlevéllel kerestette „közönséges bűnöző” megjelöléssel és az osztrák rendőrség le akart tartóztatni. Kénytelen voltam tehát „állampolgárságot változtatni”, és sürgősen eltűnni Ausztriából.

Harc a hátszágban

A következő állomások: Berlin, majd Moszkva, s a második világháború éveitől az Ural.

— A fasiszták hirtelen ortámadása után sok ipari üzemet kellett kiüríteni a közvetlenül veszélyeztetett területeken. A gépek, berendezések, s részben a munkások is az Uralba, vagy azon túlra kerültek.

— Köztük sok olyan gyár, amelyre a honvédelem eredményes folytatásához szükség volt. Az egyik ilyen hadiüzemben dolgoztam én is. Minden épkezláb férfi kint harcolt a fronton, a munkában csak asszonyokra, gyerekekre és öregekre számíthattunk.

— Elsősorban —, hogy munkához kezdhesünk, — a gépek fölé tetőt, alájuk padlót kellett építenünk. Ideiglenes vezetékkel biztosítottuk az energiaellátást, s miközben az építkezést még csak előkészítették, a gépek már dolgoztak. Még a falak sem álltak, de már adtuk a frontnak a szükséges utánpótlást.

— A munkaerő nagyon kevés volt. S hogy a gépek mégis megállás nélkül dolgozhassanak, az emberek csak a helyszínen dőltek le, néhány órára, pihenni. A gépek mellett ettek, aludtak — éltek. S mindezt az urali fagyban, hóviharban, gémberedett ujjakkal csinálták — de csinálták! Így éltünk mi akkoriban...

Befejezi a beszédet, s hátradől.

S csak most jövök rá, hogy magáról milyen keveset beszélt. Inkább bányászokról, szovjet emberekről, kommunisztákról...

Budapest, Bécs, Berlin, Ural... Egy ember életútjának állomásai. A térképeken jelzések csupán —, s neki ezek a jelzések 30 év harcat idézik itthon, és külföldön. Három évtized harcait — s győzelmeit.

Halácsi Dezső

Ez az előretörő vöröskatona — a tanácsköztársasági emlékmű szoboralakja — Kiss István szobrászművész alkotása. Az emlékművet hamarosan felállítják Budapesten, hogy emlékeztessen a magyar történelem egyik legragyogóbb korszakára s ugyanakkor újabb győzelmekre lelkesítsen

Budapest, Bécs, Berlin, Moszkva, Ural, s újra Budapest. Egy harcokkal teli életút állomásai. Evtizedek emigrációban. Sok idő. Akár duplán is számítható. Harcok itthon a Tanácsköztársaságért, a nép hatalmáért, és harc külföldön a pártélet, s hogy újra hazatérhessen —, de most már egy új, felszabadult országba...

Bauer László élete gazdag eseményekben. Ma a XI. ker. Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke. Ha életéről mesél, újabb és újabb történetek merülnek fel benne a múltból. A Tanácsköztársaság hősi harcai. A Vörös Frontharcosok berlini tüntetése... városok és emberek — harcostársai — tűnnek fel emlékeiben, mint valami mozivásznok.

Élményekben gazdag életéből hadd elevenítsünk fel néhány eseményt. De adjuk át most neki a szót.

Puska és — esernyő

Idő: 1919. Utazom pártmegbízattal az ellenség által fenyegetett salgótarjáni szénmedencébe. Ha az ellenség elfoglalja, pótolhatatlan veszteséget jelent —, meg kell védnünk mindenáron Salgótarjánt.

— Összehívtuk a bányászokat, s ismertettük velük a súlyos helyzetet. Nem válaszoltak nagy szavakat. Nem mondták, hogy akár az életüket is készek feláldozni a Tanácsköztársaságért. Csendes szavú, megfontolt emberek a bányászok. De értenek a szóból. S amit tettek, az minden hangzatos kijelentésnél, fogadkozásnál többet ért.

— Odalent a bányában 8 órán keresztül dolgoztak, termelték a szenet, mely az életet jelentette az országnak. S amikor a következő műszak leváltotta őket, csakány helyett fegyvert fogtak, pihenés helyett pedig harcolni indultak...

— Budapestről fegyvereket küldtek. A fronton is három váltás volt, akárcsak a bányában. S a lövészárkokban nem katonák feküdtek Salgótarjában, hanem munkaruhába öltözött bányászemberek. Nem volt könnyű helyzet. S még sem lehetett megállni mosolygás nélkül, amikor láttuk, hogy a bányászasszonyok, lányok, úgy hozták az ételt a fronton harcoló férjüknek, szüleiknek, mintha ebédidőben a munkahelyükre vinnék.

— S amikor esett az eső, er-

Bauer László — ma

közömbös hullámaiban vesztették életüket. Sok kommunista holttestét fogták ki ekkoriban a hullámsírból...

— Bécsben mind forróbbá